

Perustuslakivaliokunnan kopiokantaa ei huomioitu tekijänoikeuslaissa

16.9.2005 08:46 — Jaakko Kuivalainen

Eduskunnan suuri valiokunta perää perjantaina kulttuuriministeri **Tanja Karpelalta** vastausta, miksei perustuslakivaliokunnan kantaa huomioitu lakiesityksessä. Perustuslakivaliokunnan mukaan muutamien kappaleiden valmistaminen yksityiseen käyttöön on kuluttajan perusoikeuksien kannalta perusteltua aina, jos teos on hankittu laillisesti.

Tekijänoikeuslakia viimeisenä eduskunnassa käsitellyt sivistysvaliokunta sivuutti kesällä perustuslakivaliokunnan kannan kiistellyssä kopiosuojauskysymyksessä. Opetusministeriön mukaan nykymuodossaan laki kieltäisi toteutuessaan suojattujen teosten kopioinnin yksityiseen käyttöön.

Kulttuuriministeri Tanja Karpela joutuu perjantaina kertomaan oman näkemyksensä kopiointikiellosta eduskunnan suurelle valiokunnalle, jonka käsissä EU-direktiiviä mukailevan lain kohtalo tällä hetkellä on.

Perusteena perusoikeudet

Perustuslakivaliokunnan mukaan kuluttajalla pitäisi perusoikeuksien näkökulmasta olla oikeus valmistaa muutama kopio aina, jos teos on laillisesti hankittu.

- Viime kädessä kysymys on henkilön oikeudesta käyttää teosta sen käyttötarkoitusta vastaavalla tavalla eli oikeudesta katsella ja kuunnella teosta, valiokunta totesi.

Perustuslakivaliokunta ehdotti perusoikeuksiin vedoten kopionteon kieltävän 50 a -pykälän lopun poistamista, mutta lopullisessa sivistysvaliokunnan käsittelyssä kopiosuojapykälä jäi alkuperäiseen muotoonsa.

Luvaton lataaminen ei ole rangaistavaa

Perustuslakivaliokunta näki ongelmallisena myös laillisen lähteen vaatimuksen ulottamisen yksityiseen kopiointiin. Kyse on siis kohdasta, joka tekee laittomaksi luvattomasti

---

julkaistun materiaalin lataamisen verkosta.

Se ei ole rangaistavaa lain tämänkään hetkisen kirjaimen mukaan, mutta tekijä voidaan velvoittaa hyvitysmaksuun oikeudenhaltijalle. Perustuslakivaliokunnan mukaan laillisen lähteen tunnistaminen tietoverkoissa on välillä jopa mahdotonta, ja siksi valiokunta päätyikin suosittamaan myös seuraamusten poistamista kokonaan yksityiseltä kopioinnilta ja lataamiselta.

Sivistysvaliokunnan mukaan luvattoman aineiston lataaminen esimerkiksi vertaisverkosta on vain moitittava, ei rangaistava, teko. Hyvitysvollisuuden se kuitenkin poisti vain tapauksista, joissa on ilmeistä, että tekijällä ei ole ollut tietoa lähteen laittomuudesta.

Vilén haluaa vastauksia

Suuren valiokunnan puheenjohtaja **Jari Vilén** (kok.) arvioi torstaina Suomen tietotoimistolle, että asian selvittely voi kestää parikin viikkoa, jotta opetusministeriö voi perusteellisesti vastata kiistanalaisiin kysymyksiin.

Opetusministeriössä lakia on valmisteltu kulttuuriministeri Tanja Karpelan alaisuudessa. STT:n mukaan Vilén haluaa perjantaina Karpelan vastauksen siihen, onko suojatun teoksen kopioinnin kieltäminen ongelmallista kansalaisen perusoikeuksien näkökulmasta, kuten perustuslakivaliokunta lausunnossaan katsoi.

- Toinen kysymys, mihin toivon vastausta ministeriltä on se, että onko niin, että Suomen kansallinen lainsäädäntö on nyt tiukempi kuin mihin direktiivi käytännössä velvoittaa, STT kertoo Vilénin sanoneen.

Perjantain Helsingin Sanomissa suuren valiokunnan jäsen **Heidi Hautala** (vihr.) puolestaan sanoo, että direktiivissä on jätetty kansallista lievennysvaraa, jota Suomi ei ole käyttänyt. Vihreiden eduskuntaryhmän puheenjohtajana toimiva Hautala oli Euroopan parlamentin jäsen, kun kyseinen direktiivi hyväksyttiin.

Hautala myös valitteli Helsingin Sanomille, että Karpela ei ole "yhteistyöhaluinen".

Kulttuuriministerin erityisavustaja Gramexiin

Tiukan kannan kopiosuojaukseen ottaneen sivistysvaliokunnan puheenjohtaja on kokoomuksen kansanedustaja **Kaarina Dromberg**, joka myös valvoi kulttuuriministerinä ensimmäisen vuonna 2003 kaatuneen lakiesityksen valmistelua. Kulttuuriministerin erityisavustajana toimi tuolloin Gramexin nykyinen

---

apulaisjohtaja **Lauri Kaira**.

Lakiesitysten valmistelua opetusministeriössä on puolestaan johtanut Gramexin apurahajaoston Esekin johtokuntaan kuuluva **Jukka Liedes**. Johtaja Liedes on ollut opetusministeriön edustaja tekijänoikeusjärjestössä jo yli kymmenen vuotta. Liedes on myös Suomen tekijänoikeudellinen yhdistys ry:n puheenjohtaja.

Perustuslakivaliokunnan lausunto 7/2005 vp:

"Henkilöllä tulee ehdotetun sääntelyn perusteella olla tieto lähdekappaleen laillisuudesta, jotta hänellä olisi lain 12 §:ään perustuva oikeus. Vaatimus on nykyaikaisessa viestintäteknisessä ympäristössä varsin korkea. Esimerkiksi avoimessa tietoverkossa saatavilla olevasta aineistosta voi - kuten esityksen perusteluissa todetaan - olla vaikea päätellä, onko se laillista vai ei; joskus päättely on jopa mahdotonta."

"Jokainen saa nimittäin tekijänoikeuslain 2 lukuun sisältyvän 12 §:n 1 momentin mukaan valmistaa julkistetusta teoksesta muutaman kappaleen yksityistä käyttöään varten."

"Valiokunta pitää oikeutta valmistaa teoksesta muutamia kappaleita yksityiseen käyttöön teoksen laillisesti hankkineen perusoikeuksien näkökulmasta perusteltuna. Viime kädessä kysymys on henkilön oikeudesta käyttää teosta sen käyttötarkoitusta vastaavalla tavalla eli oikeudesta katsella ja kuunnella teosta. Tekijänoikeutta suojaa valiokunnan mielestä riittävästi tekijänoikeuslain 12 §:n 1 momentin sisältämä kielto käyttää momentin nojalla valmistettua kappaletta muuhun tarkoitukseen. Lakiehdotuksen 50 a §:n 3 momentista on näin ollen syytä poistaa sen viimeinen virke."

50 a §:n poistetuksi ehdotettu virke: Teoksesta, jota suojaava tekninen toimenpide on kierretty teoksen saamiseksi kuultaville tai nähtäville, ei saa valmistaa kappaletta."

<http://www.digitoday.fi/tietoturva/2005/09/16/perustuslakivaliokunnan-kopiokantaa-ei-huomioitu-tekijänoikeuslaissa/200515254/66>